

Texelfonds verhalenmiddag

19 februari 2023

Inhoudsopgave

Verwenteld (in het rammenpak)	3
Strand	6
Aare telefoon.....	7
Van Texel naar Amerika en terug	9
(Geen titel)	11
Begravenissen van vróger in Oosterend (en Coo)	12
Oordeel zelf en vier het leven!	13
Frieda van Sambeek, of de moeder van een groot gezin.....	15
De buurtwinkel: niet alleen voor boodschappen	17

Over het Texelfonds:

Het Texelfonds maakt initiatieven mogelijk ter verbetering van de kwaliteit van leven op Texel. Zo stelt het inwoners van Texel in staat om hun maatschappelijke idealen te verwezenlijken.

Verwenteld (in het rammenpak)

Verwenteld (in het rammenpak)

Ik lig hier lelijk in een kuil
M'n hele rug is vuil
Ik lig hier met m'n benen in de lucht
En ik denk al aan m'n laatste zucht
Ik lig hier al lang en niemand heeft erg
Ja, ik lig hier midden op De Hoge Berg
Mijn hele leven gaat aan mij voorbij
Zo'n martelend einde maakt me echt niet blij
Ik weet nog hoe het allemaal begon
Het was een prachtige maartse dag met volop zon
Net na de middag, m'n baas een tukkie ,dus niet wakker
Ja zo verraste ik Jan Willem Bakker
Nu lig ik hier me eigen schor te blaten
Maar weer heeft die sufferd niks in de gaten
Die ligt nog naast Sonja, mak in zijn mandje
Terwijl ik hier lig op het Galgenlandje,
Een landje met een apart verhaal
Maar dat kennen wij Texelaars allemaal
Hier vlogen vroeger de kraaien rond
Want het was een hangplek, voor mensen met een grote mond
Ik laat zo mijn gedachten gaan
Maar ik wou toch graag, dat ik kon staan
Zo lig ik hier tussen gras en mos
Zie in m'n ooghoek het Broekerbos
Om te sterven wel een mooie plek
En ik lig hier ook nog vlak bij het hek.
Dan weer koud en dan weer zweten
Lig ik hier op de kille grond
En ik heb ook al puur gescheten
M'n kont zit danig onder de stront.
Maar hoor ik het goed, ik hoor een auto

Er stapt een toerist uit, die maakt een foto
Een sufferd, want die heeft niet geleerd
Een verwenteld schaap, dat moet gekeerd
Maar dan hoor ik wat geprevel
En zie een klein ventje in de ochtendnevel
Op de trike, een eind van huus
'T is Jan Willem zijn zoon die kleine Guus
En dat ventje is goed geïnstrueerd
Want een verwenteld schaap, dat moet je keren,
Dat heeft hij nog van zijn opa geleerd
En hij begint tegen mij aan te duwen
En z'n wangen worden rood
Maar hij denkt ik zal het redden
Anders gaat vader 's fokram dood
En waarachtig er komt beweging
In de situatie waarin ik verblijf
Er ontglipt een scheet en ook wat boeren
Uit mijn stugge stijve lijf
Maar warempel het gaat lukken
Dat jochie krijgt mij omgekeerd
Da's de eerste borrel in m'n leven
Want dat heb ie ook al geleerd
Wel ik blijf nog even zitten
En ik zit ook nog vol gas
En m'n blaas begint op te spelen
Ja ik moet een grote plas
Ik sta wankel op m'n benen
En ik heb een platte rug
En ik strakel langzaam henen
't Lopen gaat nog niet zo vlug
En mijn darmen moeten weer voegen
Alles moet weer op z'n plek
En door dorst word ik gedreven

Naar de drinkbak bij het hek
Ik kijk mijn redder in de ogen
En ik zie een voldane blik
Het lijkt dat we elkaar wel mogen
En ik krijg ook nog de hik
Guus die stapt weer op de trike
En begeeft zich weer naar huis
Naar zijn moeder Sonja Bakker
Deze Sonja die is thuis
Hier geen dieet, ben je bedonderd
Hollands glorie is het hier
Hier is altijd heel veel reuring
Hier is altijd veel vertier
Wel ik zag Hein om een hoekie
Maar het was mijn tijd nog niet
Ik werd gered door een klein broekie
Dit was een bijdrage van Piet.

Piet Kooiman

Foto: Gerrit Verhoeven

Strand

De meeuwen kriesen, de zee brult en voor mij ligt een oneindig strand.

Gelukkig heb ik een badstoffen jasje over mijn badpak aangetrokken, want de zon verschuilt zich achter de wolken. De hete zwoele dagen zijn voorbij. Het is eb, daardoor loop ik op hard zand.

Ik zigzag voortdurend. Mijn ogen turen de omgeving af. De lucht verandert.

Terwijl ik er heen ga, komen een paar verdwaalde strandgangers van de zandvlakte terug. Ik ben niet bang voor slecht weer. Hier kan ik uren dwalen, uren fantaseren, uren genieten. De zandvlakte is enorm. Het is niet voor niets dat dit gebied in de volksmond wordt genoemd als 'De Sahara'.

Ik heb geen haast. Voortdurend word ik afgeleid. Een schelp, die mijn aandacht trekt. Een stuk hout, grillig van vorm. Nu ben ik op het mulle zand beland. De grond is net een snoepwinkel. Alleen kan ik al die hebedingetjes niet opeten. Alles wil ik aanraken, betasten. Omdat dat onmogelijk is, ben ik selectief. Geen kapotte schelpen in mijn hand, geen alledaagse stenen. Ik wil aparte vormen, mooie kleurschakeringen. Misschien vind ik zelfs nog een oude munt.

Mijn hand is reeds gevuld. Een tas heb ik niet. Ik hoef me niet ongerust te maken. Als een volleerd strandganger weet ik dat er altijd wel iets bruikbaar ligt.

Ik kijk en vind. Even verder ligt een stuk plastic. Een brede reep. Mijn schatten leg ik er zorgvuldig in. Het plastic drapeer ik er omheen en knoop de uiteinden dicht.

Het is groot voor nog meer. Op het strand word je vanzelf creatief.

Ik ben in mijn element, zelfs met de dood om me heen. Afgerukte pootjes, overal liggen ze verspreid. Krabben zijn geen krabben meer. Blauwe drilpuddingbuikjes liggen stil. Bij een ander soort waaieren lange slierten, die aan een glibberig buikje vastzitten, sierlijk uit. De geelbruinkleurige slierten hebben een tekening. Net kunst. Kwallen zijn het, niemand z'n favoriet als je in het water ligt. Een meeuw ligt met z'n bek open. De vleugels zien er rafelig uit. De ogen glanzen niet. Het doet me niets. Als je als Texelkind bent geboren, ben je opgegroeid met de natuur. Hier voel ik me gelukkig.

De lucht trekt dicht. Toch ga ik verder. Wie weet wat er nog meer ligt. Een lichtgroen touw pak ik op. Minutenlang bestudeer ik het. In het midden zit een rond stuk plastic. Een soort knoop. Aan deze knoop zitten wel twintig uiteinden. Ze waaieren uit, zoals bij die enge uitziende draden van de kwal. Ik bedenk een handvol mogelijkheden wat ik ermee kan doen. Toch gooi ik het weg, de zee in. Dan laat ik mijn ogen dwalen over de golvende duinen. Wuivend helm geeft de illusie dat ik naar grazige weiden kijk. Nou ja, met een beetje fantasie.

Mijn jasje doe ik uit en schuif er met mijn tenen wat zand op. Voor het wegwaaien. De zee lokt. Onbevreesd loop ik erin. Ik spring om niet verzwolgen te worden door een golf. Een goede oefening. Staan, springen, staan...Dan ga ik dieper. Ik zwem. Schoolslag, rugslag. Niet te lang. Telkens kijk ik naar de horizon. Ik houd de golven in de gaten. De stroming kan gevaarlijk zijn. Altijd opletten. Dode lijken genoeg op het strand. En dan nog een halfuurtje zeegym. Laat de heupen maar draaien, naar links, naar rechts. Ik ben een gymnast in het water. Hier worden de kilo's lichter. Ik pluk zeewier uit het water, wrijf mijn handen ermee in en vervolgens mijn gezicht.

Zeewier is zachter dan de zachtste crème.

Tijd om terug te gaan. Tijd om aan te kleden. Dag lief strand, morgen ben ik er weer.

Tine Dorothy Kooiman

Aare telefoon

Aare telefoon

As temet 65 jarige, ben ik op telefoongebied niet de modernste. Ik heb zelf nog een degelijke ouderwetse Nokia, weer je ollinig mee kan bellen, of gebeld word.

7 jaar leden wos ik m'n toenmalige telefoon kwiet raakt onder het irrepels selecteren, met bukken is was ie uut m'n overall gleje denk ik. We hebben ons nag mol socht, maar nerreges meer te viende. Nou ken je os boer teugenwoordig ok niet meer sonder zo'n ding, want je word toch wel een paar keer beld op een dag. Dus; een nieuwe most er komme.

Een dag of wot later waren Nettie en ik op een mooie dag on de overkont te fietsen, en kwamen we onderweg een telefoonwinkel teuge. Die hod ok nog een aksie ; hoe worremer het wos, hoe meer korting je kreeg op een are telefoon. We hadden ~~net so~~ ^{onder de winddag} ^{nog effe} ~~lang~~ wacht tot de temperatuur boven de 30 graden wos, en wee naar binnen. Ze hadde allien van die moderne skuufglaassies, maar deer hod ik het niet zo op. Os je om je heen keek, op terrassies, of weer dan ok, sat iederien lekker ongezellig samen op z'n eige mobieltje te skuuve.. Nee, sei ik , ik wil weer zo'n ding waar je allienig mee ken bellen, of op gebeld ken worre. Na ienig aandringe hod ie er nag ien in de opslag legge. Die kostte € 45, en don nog 30 % korting wegens het worreme weer, was ik tog nog goedkoop uut !

Maar ja, nu na 7 jaar gebruik, zaten er al 3 barsten in het glaassie, en het geluud wier ok steeds slechter. (Misschien ok omdat ik wot staffig wor)

Me 9 jaar ouwere broer, die ok niet zo modern is, heb ondertusse ok al zo'n nuw skuufglaassie onskaft, met een klephoessie erbee. Na het openen ervan geeft ie er met z'n finger een flinke haal over om dat ding op te starte. Ik seg teuge Nettie ; nou word het eris tied dot ik ok zo'n ding onskaf..

Deur ol dot korona gedoe waren de winkels lang dicht, en ok deur mien uutstelgedrag kwam van dot voornemen niks.

Tot skoonsoon Tom sei dot ie selluf een nuwe onskaft hod, met meer toeters en belle, en dot ik sien ouwe wel mocht hebbe. (gratis) Dat ging on, op voorwaarde dot Tom mien don op weg sou hellepe met dat apperaat.

Nettie is eerst naar de telefoonwinkel weest om dat ding skoon te late blasen, en het ouwe SIMkaartje bee te late knippe. Tom kwam s'eevves langs, om uut te legge hoe of alles werkt, deur met sien eige newe mobieltje naar mee te bellen, don wist ik tenminste hoe of je opneme most.

Dot deed me an vroeger denke toen we net trouwd ware, en een newe telefoonansluiting kregge , versorgd door Toon v.d. Gaag, die toen bij de PTT werkte. Na onsluting belde die uuterst beleefd z'n vrouw op, of die effe terug wou belle. Bij opneme zei Toon; Ja, met meneer v.d. Gaag...ja ik hoor U goed mevrouw Maartje, de aansluiting is gelukt, os het ware...

Maar goed, dut nuwe ding fon Tom heb ok sat mogelijkheden, maar ik ga niet te hard van stapel lopen..Tom heb gien wats ep erop deen, en ok nag niet ol die are molligheid. O ja, en wel wiendfinder van Tessel airport, dan weet ik wanneer de wiend on gaat

trekke , naar 6 of 7 . Het kale bouwland ken don on de stuuf gaan, en z
snel of dat ik moet stuufdekke.

Maar goed ; ik heb dus nu een skuufglaassie, met klaphoessie, en hoefd
niet voor uut ! Onder het genot van een borreltje vroeg Tom nog of er
most. De kleinzonen Jan (4) en Owen (6) sitte opa wel eens uut te dage
het over opa Snor. Sou die naam wat weze, of geweun Jan ? Ik moet er
nadenken...

Jan Lap

Van Texel naar Amerika en terug

'Lieve Ouders, Broeder en Zusters!' Met die innige aanhef opent mijn oma Neeltje Roeper haar eerste brief, nadat ze ingescheept is op weg naar haar aanstaande echtgenoot in de nieuwe wereld: het stadje Butler in Amerika. Ze is dan 26 jaar. De kop van het briefpapier van de Holland-America Line verradt de tijd. Het is 1 uur in de nacht van 24 op 25 augustus 1904. In die brief belooft ze haar familie met een onwrikbare zekerheid dat ze maar voor een paar jaar weggaat. *'Amerika is niet uit de wereld en ik kan over twee jaar best eens terugkomen... Ik ga een mooie toekomst tegemoet.'* Achteraf is die voorspelling over haar terugkomst na twee jaar uitgekomen, maar het is een uitkomst die niks met 'mooie toekomst' van doen heeft en daardoor gepaard gaat met rillingen over de rug en diep medelijden.

Neeltje Roeper uit de Hogerstraat in Den Burg, dochter van nachtwaker Jan Roeper (1840-1938) en Johanna Niewenhuizen (1841-1922), reist haar verloofde Thomas Dominicus de Scally achterna, die zich vanaf 1902 in Butler, in de buurt van New York heeft gevestigd. In opdracht van de Zuid-Afrikaanse president Paul Kruger is hij daar met een geheime missie voor de Boeren in Zuid-Afrika, zo geheim dat - volgens krantenberichten - de Engelse geheime dienst hem bespioneert. Door de vrede van de Anglo-Boerenoorlog in 1902 wordt dat geheim overbodig.

Na Neeltjes aankomst in New York zegent nog diezelfde avond dominee Jan Smit het huwelijk in. Op 21 mei 1905 wordt in hun woonplaats Butler hun zoon geboren, die ze Jan noemen. Neeltje schrijft haar familie heel regelmatig over het dagelijks leven in Amerika, maar in die berichten gaat steeds meer de medische informatie overheersen. Totdat een arts aanbeveelt *'... dat als het eenigszins mogelijk was wij naar Afrika gaan want er kon wel eens een kliertje doorbreken en op de borst gaan.'*

In 1906 besluit het echtpaar met zoon Jan via Nederland naar Zuid-Afrika te emigreren, waar Thomas oorspronkelijk vandaan komt. De reis naar Nederland wordt volbracht, de reis naar Zuid-Afrika niet. Neeltje overlijdt op 12 november 1906 aan tbc, *'in de ouderdom van 29 jaren'*, zoals op de rouwkaart staat. Ze is begraven naast de Hervormde Kerk in Den Burg. En Thomas? Hij verlaat op 7 februari 1907 zijn *'geliefde Texel'* (zijn woorden) en gaat terug naar Zuid-Afrika. En zoon Jan? Hij blijft op Texel achter in de verzorgende handen van zijn grootouders in de Hogerstraat. Thomas belooft hem later naar Zuid-Afrika te halen.

Voor mij ligt de vragenlijst die opa Jan Roeper heeft ingevuld om zijn kleinzoon Jan de Scally toegang te geven tot het Algemeen Weeshuis in Den Burg. Zeven jaar - van 1906 tot 1913 - hebben zij als grootouders voor hun kleinzoon gezorgd, maar door hun hoge leeftijd wordt die last te zwaar. Het 'sollicitatieformulier' moest dienen als 'entreebewijs' voor het weeshuis. De lijst eindigt met een aantekening over het raadsel Thomas de Scally: *Verdere bijzonderheden kunnen niet worden verstrekt*. Hoe langer opa Roeper schrijft, des te bibberiger zijn handschrift wordt, misschien door vermoeidheid, maar wellicht ook door emotie. Dan is het wreed in de Texelse Courant van februari 1913 te lezen, dat opgenomen is in het weeshuis *'Jan de Scally, die aan zijn lot is overgelaten'*.

Op zeventienjarige leeftijd verhuist Jan de Scally naar Amsterdam en wordt employé bij de Bataafsche Petroleum Maatschappij, de latere Shell. In plaats van het inlossen van Thomas' belofte zijn zoon naar Zuid-Afrika te laten komen, komt na een stilte van tien jaar en een speurtocht van Jan de Scally naar zijn vader in Zuid-Afrika alleen een briefwisseling op gang. Thomas schrijft hartverscheurend over zijn nalatigheid. Diens laatste brief is gedateerd 20 december 1938 met een slotzin die een voorspelling lijkt: *'Hier zal ik eindig met U in gedachte te omhelzen en kussen en bid ons lieve Heer, dat hij zal U allen zegenen met gezondheid en geluk niet alleen in de aankomende jaar maar voor altoos.'*

In 1939 worden de plannen van Jan de Scally om met zijn gezin naar Zuid-Afrika te emigreren wat concreter, maar de oorlog verhindert niet alleen de emigratie, ook de correspondentie met zijn vader stopt. En dan slaat het noodlot toe. In juli 1945 overlijdt Thomas. Vader en zoon hebben elkaar na 1907 nooit meer gezien.

Staan op de begraafplaats naast de Hervormde Kerk in Den Burg kijk ik naar een deel van mijn geschiedenis. Het graf van mijn oma Neeltje de Scally-Roeper en dat van haar ouders is heel herkenbaar. Op de staande steen staat een vlinder in reliëf. En dan heeft de ontroering me weer bij de kladden. Hun zielen waren hier nog steeds rond.

Dick de Scally

(Geen titel)

Mijn voeten in het zand,
Op het texelse strand.

De wind door mijn haren,
Waar ik de boot zie varen.

Met de geuren in mijn neus,
Geniet ik heus.

De zeemeeuwen vliegen in het rond,
En ik kijk met open mond.

Ik zou hier willen wonen,
Nooit meer thuis komen.

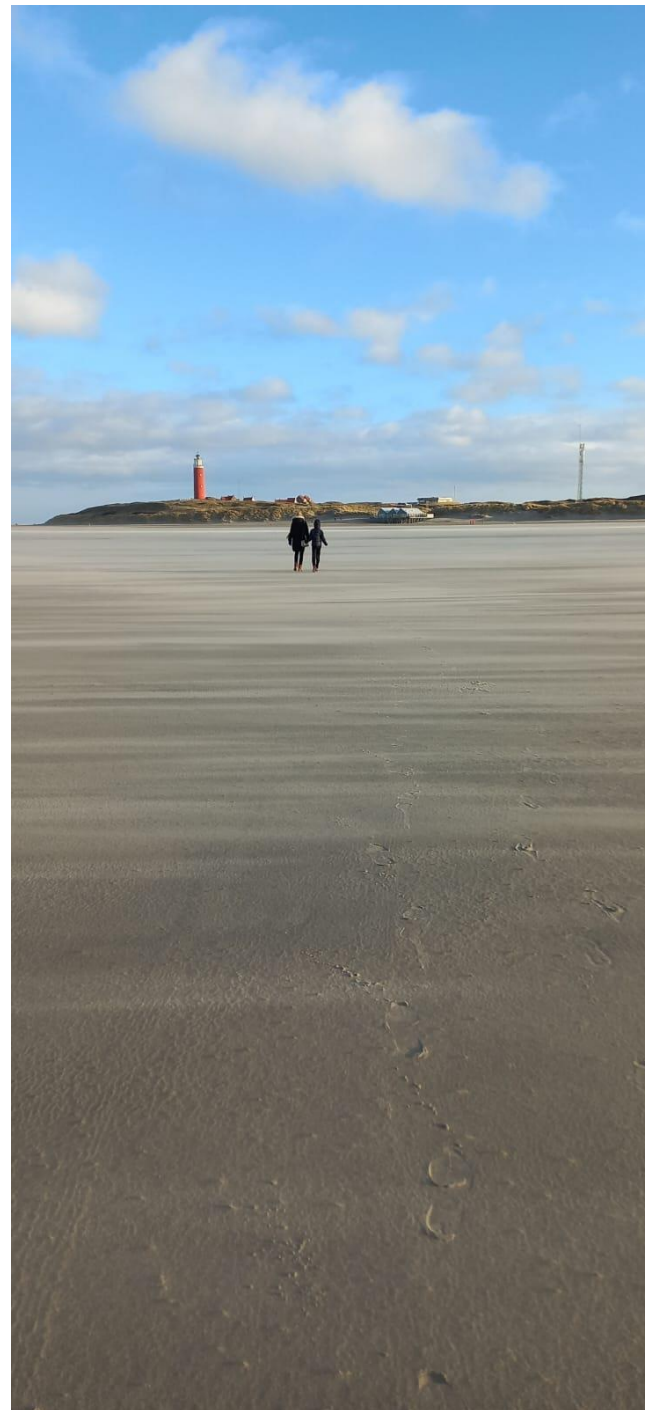
Oneindig lang genieten,
Tussen de grassprietten.

De dorpjes bekijken,
Tot mijn voeten bezwijken.

Ik wil hier zo lang mogelijk blijven,
Om mooie herinneringen te krijgen.

Dus geniet ik zo lang mogelijk op het
land,
Voor ik weer op de boot beland.

Evy Huizenga

Begrafenissen van vróger in Oosterend (en Coo)

Vróger toen ik nog kiend was, vond ik oppa Bakker altoos so'n deftege, gnappe, man.[sommege kienders noemde ouwere mense gewoon bé hun voornaam, maar dat mochte wéé absoluut niet, sodoende hadde we veul tantes en oomes - ommoes en oppas en nog wæt un stik of wot juffrouws en een enkele mevrouw.] dus oppa Bakker was gien oppa von me. He wos omsééger. Als er iemand dóód gaan wos in Oosstrend kwam oppa Bakker in een swarte kléde jos en stréepies broek, witte handskoene an en een hóge hoed op, sien sikkie keureg kamt, langs de huse om het om te ségge. Dot ging ongeveer so,;”De familie maakt bekend dat is overleden, Pieter Jansen, geboren op 4 September 1870, overleden op 28 October 1944.De begrafenis is donderdag om 2 uur. Ik heb gezegd.” Vaak most het ok op Zevenhuuse en Oóst om seid worre.

Later deed sien soon Piet dot, en Piet, sien kleinsoon vertelde me ders dot dot nog een héél werk wos, se hadde een kolehandel en moste eerst afboent worre, hun hande krege se niet meer skóón, maar gelukkig hadde ze die handskoene, maar die hóge hoed dot wos ok wot in weer en wiend! Se regelde ok de begrafenisse, ik herinder me de begrafenis von oppa Brouwer, twie húse van ons of. Mien moeder hod de gardiene al dicht, ok von de winkel. Op stréét wos et erg drok, dur ware zoveul mense voor de begrafenis dot se niet allegaar in huus konde. De dommenee stond in de deur te preke en deer na begon de stoet zich op te stelle eerst de dragers don de kléedopléggers, de dommené en de familie en don de are mense. Een gróte réé.---- Mien broertje Coo, [ik denk so'n drie of vier jaar oud.] had alles deur de spijle van de poort ankeke, he króóp onder het hek deur en stelde sig foor in de stoet op, net toen die in beweging kwam, en song uut volle borst,;”W,A, marsjeert – W, A, marsjéért, gelukkig hod Bakker hem metián in s'n nekvel foor he nag veerder ging en smeet hem be ons de winkel deur in. _____ ----- Toen de stoet op het kerkhof an kwam liepe ze so as gewoonluk drie keer om de héle kerek heen, [het wos nog een gewoonte uut de heidense tied wot ik eigeluk wel leuk vond,] deerna gingen ze in een gróte kring om het ope graf staan en werd oppa Brouwer begrove, bé de dorps genote die hem voor gaan ware . En na hem nog veul are.

Berth Boogaard Dros

Oordeel zelf en vier het leven!

Ik ben uit liefde geboren. En toch is het vreemd. Want als er geen tweede wereldoorlog zou zijn geweest, dan had ik en dus ook mijn dochters Daniëlle, Marlene en Cintha en hun kinderen niet bestaan. Ik was een kind van een Duitse militair en een Texels meisje. Hij had zijn werkzaamheden tijdens de oorlog in de radiobunker, die er nu nog staat naast Texla aan de Kogerweg. Mijn moeder was in 1942 gecharmeerd geraakt van zijn hoffelijkheid en kreeg een relatie met Ewald Schneider uit Leverkusen. Mijn moeder is in haar hele leven, ze werd 82 jaar, nooit meer getrouwd geweest. Hij was de liefde van haar leven.

Dat mijn moeder op Texel zonder problemen of commentaar verkering kon krijgen met een Duitse soldaat, was op Texel niet zo vreemd. Want naast de Russenoorlog, was er nauwelijks sprake van oorlogsdaden. Er werd op het Texelveld zelfs een zogenaamde interland Nederland-Duitsland gespeeld. Texel was door de Duitsers wel bezet, wat natuurlijk niet leuk was, maar van beide kanten werd er met de bezetting omgesprongen, alsof het een noodzakelijk kwaad was. De keuken van de Duitse soldaten was in de oorlogsjaren in het voormalig weeshuis in de Parkstraat, wat later het postkantoor werd en mijn moeder werkte daar. Het was voor mijn natuurlijke vader achteraf mazzel dat hij in de zomer 1944 vermoedelijk ruzie met een meerdere heeft gekregen en daardoor werd verbannen naar het front. De radiotelegrafisten waren namelijk bij de opstand in 1945 de eersten die door de Russen de keel zijn doorgesneden, om te voorkomen dat den Helder werd geïnformeerd over de opstand aan het eind van deze oorlog. Hij had trouwens volgens mijn moeder ook een hekel aan de officieren in Hotel Texel, wat door de Duitsers tot 'Ortscommendatur' was gepromoveerd. Dit was later Hotel de Lindeboom Texel, wat onbewust door de familie Stiekema vanaf 1994 tot 2001 als eigenaar werd beheerd. Toen Ewald in September 1944 naar Wijk aan Zee werd gestuurd voor training, meldde mijn moeder zich voor de keuken in Wijk aan Zee.

Mijn geboortedatum was een dag na het officiële einde van de oorlog namelijk 6 mei 1945. Het jochie werd geboren in het huis van de latere burgemeester de Koning aan het begin van het Schilderend hoek Julianastraat, wat in de oorlog tot een noodhospitaal was omgedoopt. Op de lagere school werd ik voor het eerst geconfronteerd met de bijzondere situatie toen een leeftijdgenoot me een "onecht kind" noemde. Ik had geen idee wat ze bedoelde.

Een ander vreemd feit was, dat achteraf ik op 6 mei en mijn halfbroer op 6 december 1945 was geboren. Volgens Wolfgang was zijn moeder Kathy ongeveer 100 km op de fiets door het front gereden in het voorjaar van 1945 om even bij Ewald te zijn. Achteraf had Ewald dus 2 zoons. Eén in Duitsland en één in Nederland, die 60 jaar niet van elkanders bestaan wisten. Ik heb nooit een teken van leven van mijn vader ontvangen. Persoonlijk zou ik in een vergelijkbare situatie altijd willen weten, wat er van een eigen kind terecht zou zijn gekomen.

Onze moeders wisten van elkaars bestaan. Dat blijkt onder andere uit een bij het overlijden van mijn moeder gevonden brief van Kathy in 1944 aan mijn moeder. Het was in cijfercode, zodat niemand iets uit de post kon opmaken. Zeker niet waar het front lag bij de terugtocht. Het ontcijferen van de brief kostte me enige dagen, maar met behulp van het poststempel van Maastricht als eerste letters van de briefaanhef lukte het toch.

Het gezin is later naar Amerika geëmigreerd. Op nieuwjaarsdag 1995 had mijn moeder zomaar het vreemde gevoel dat mijn biologische vader was overleden. Ze schreef een brief naar de USA en kreeg in augustus antwoord. Hij was op 24 april 1995 overleden. Pas begin 2005 bedacht ik me, dat ik wellicht nog nichtjes en neefjes zou hebben. Op de computer vond ik 32 namen in Greenfield die Schneider heetten. Ik heb ze allen een brief gestuurd met wat ik wist en waar ik naar op zoek was.

Per toeval vond ik mijn broer en sindsdien hebben we veel mail- en Skype contact en hebben we het over Ewald als gezamenlijke vader.

Uiteindelijk zijn Aadje en ik met ondersteuning van Cintha en Marlene van 8 tot 23 september 2014 naar de USA gegaan. Een geweldige ontmoeting, waarbij ik er bij voorbaat al niet van uitging dat een mens in 2 weken tijd 70 jaar kan inhalen. Het zien van Wolfgang en Annette en ook de ontmoetingen met zijn kinderen en alle kleinkinderen was apart en hartverwarmend. Opeens hadden we er een hele familie bij. In het leven gebeurt er zelden iets voor niets. Alles is liefde. Oordeel zelf en vier het leven!

Ed Stiekema

Frieda van Sambeek, of de moeder van een groot gezin.

Het is halverwege de jaren '60.

'Het zal mij benieuwen wanneer ik ereis klaar ben,' verzucht mijn moeder vaak. Niet verwonderlijk.

Haar dag begint vroeg. In de winter met het aanmaken van de kolenkachel, tenzij een briket de kachel 's nachts smeulend hield. Dan heeft ze geluk.

Vader is al in de stal. Zijn theekopje zet ze de avond tevoren alvast klaar, zakje erin. Hij hoeft er alleen maar kokend water op te gieten.

Ze maakt ontbijt voor haar tien kinderen. Een deel werkt en een deel gaat nog naar school. Enkelen blijven de hele dag weg, voor hen maakt ze brood klaar voor tussen de middag. Eén voor één roept ze iedereen uit bed. Sommigen eten 's morgens een boterham, voor anderen kookt ze tarwemeelpap, voor allemaal twee keer in de week een ei.

Tegen de tijd dat iedereen naar werk of school is, komt vader uit de stal. Ook voor hem kookt ze pap en elke dag twee eieren. Het aanrecht staat inmiddels vol afwas.

Als die is weggewerkt drinkt ze koffie met vader en schilt ze alvast de piepers voor het middagmaal. Reken je drie aardappelen per persoon, dan zijn dat er bijna veertig. Daarna bereidt ze de groenten voor. Eten we spinazie, dan wordt dat gespoeld in de tobbe. In dezelfde tobbe worden de jongsten van het gezin op zaterdag gewassen. Bij spinazie hoort een ei, soms is er een gehaktbal. Op vrijdag - een goed katholiek wordt geacht op die dag te vasten - eten we vaak vis.

Een deel van haar kroost komt om half één thuis voor de warme maaltijd. Op het aanrecht wacht daarna weer de afwas, nu met pannen erbij.

Wekelijks komt de kruidenier. De ene week Jaap Zijm van de Vivo uit de Molenstraat, oftewel Jaap Jodenkoek, de andere week Willy Koorn van de Spar uit Oudeschild. Als die de bestellingen in het boekje noteren kan ze daar even bij gaan zitten. Bakker Plaatsman uit de Waal bezorgt twee keer per week brood, maar moeder bakt het ook zelf. Vendel komt regelmatig venten met groenten, Snitjer met kleren, Witte van de Minister met huishoudartikelen.

De jongsten komen met theetjestied uit school en maken hun huiswerk. Zij kan dan onder het strijken, - ook al spreekt ze geen woord over de grens - hun Frans overhoren.

De gezinsleden die tussen de middag niet thuis kwamen, eten 's avonds warm. Een deel van het middagmaal wordt opgewarmd, een deel vers gekookt. De rest eet brood.

Moeder wordt dagelijks geholpen door mijn zus Tineke. De jongsten doen 's avonds de afwas. Naast tweestemmig gezang gaat dat gepaard met een vast ritueel: één van hen klaagt bij moeder dat die of die maar niet wil helpen. Moeder zal dat kind wel even tot de orde roepen, beent met een gezicht waar de teleurstelling vanaf druipt de keuken in en ziet dat de afwassers niet alleen de hele afwas deden, maar ook nog eens de keuken netjes hebben opgeruimd. Elke keer speelt ze wéér blij verrast!

Maandag is wasdag en sjuwt ze de snelwasser de keuken in. Eén keer in de veertien dagen wordt ook het beddengoed gewassen van wel zes tweepersoons bedden. Wekelijks worden de slaapkamers gezwabberd. Op zaterdag worden de kamer, gang, keuken en de wc buiten schoongemaakt en het straatje geschrobd. Het laatste zaterdagklusje is schoenen poetsen. Minstens 10 paar.

Soms is er gelegenheid om een centje bij te verdienen en daar maakt ze dankbaar gebruik van. Dan gaat ze bijvoorbeeld bungalows schoonmaken of een handje helpen in de Eyercoogh, de jeugdherberg van ome Bert en tante Nellie.

's Avonds wacht er vast nog wel een sok met een gat erin. Voordat ze naar bed gaat legt ze alvast het tafellaken op tafel en zet ze vaders theekopje klaar.

Wanneer alle kinderen de deur uit zijn verhuist ze met vader naar Den Burg en wacht haar een nieuwe taak. Haar man begint te kwakelen en vraagt extra aandacht en zorg. Als hij overlijdt in juni 1987, lijkt ze eindelijk klaar te zijn.

En daar geniet ze van.

Openhartig vertelt ze dat ze zes kinderen wel genoeg vond. Als destijds de voorbehoedsmiddelen net zo makkelijk verkrijgbaar waren als nu, had ze die overwogen. Maar nu prijst ze zich gelukkig met haar kinderschaar, want komt de een niet dan komt de ander wel.

Ze is blij met niks. Als dochter Nellie haar tijdens de kermis een oliebol brengt, moet dochter Gretha de volgende dag raden wat ze gisteren nou toch van Nellie kreeg.

In de jaren negentig maakt een deel van haar kinderen, zonder aanhang jaarlijks een vakantiereisje met haar. Zo onder elkaar halen we herinneringen op en citeren we moeders uitspraken. Die staan in ons geheugen gegrift.

Zoals deze: het zal mij benieuwen wanneer ik ereis klaar ben.

Gerard Witte

De buurtwinkel: niet alleen voor boodschappen

Het was op de ochtend van de 23ste september 1966, de dag na ons huwelijk, toen al vroeg de deurbel klonk. Het was de jonge Otto Goënga, die ons kwam vertellen hoe wij als nieuwe bewoners van De Dageraad 30 op 't Horntje aan onze boodschappen konden komen. Hun winkel was in Den Hoorn, maar om het ons makkelijk te maken had hij alvast een boodschappenboekje meegenomen. Half in de week konden we dat ingevuld bij slager Minne – die iets verderop aan De Dageraad woonde – in de bus stoppen. De opgegeven boodschappen werden dan op zaterdag thuisbezorgd.

Het werkte prima, omdat we toen nog ons werk in Den Helder hadden. Natuurlijk gingen we ook met regelmaat naar de winkel, die in die jaren heel klein was. In schappen stond de koopwaar tot aan het plafond opgesteld. Naast de kruidenierswaren met weinig keuze was de slagerij het allerbelangrijkste. De oude Minne, met het slagersschort strak om zijn bolle buik, zag je regelmatig een plakje worst afsnijden voor zichzelf. Hij moest zeker weten dat alles nog in orde was. En dan was er altijd die sigaar in zijn mond. Had hij die nou wel of niet in de brand?

De tijd ging door. Na elf jaar 't Horntje verhuisden we naar Den Hoorn. Door de jaren veranderde veel. Onze twee jongens groeiden groot en verlieten het ouderlijk huis. En de winkel veranderde mee in een echte buurtsuper. Toch hoor je oude Hoornders nog vaak zeggen dat ze even naar 'de slager' moeten voor een brood. Maar steeds vaker is het: 'Goënga', 'De Spar' of gewoon 'de winkel'.

De naam is niet het belangrijkste. Je komt er niet alleen voor je boodschappen, maar ook om elkaar te ontmoeten. We worden blij elkaar te zien, vooral in het hoogseizoen. Dat even 'bijkletsen' kan zelfs tot opstoppingen leiden. Een last voor de gast met haast, een genot voor mensen die ontspannen hun vakantie vieren. Zij zien hoe belangrijk het is dat je elkaar niet zomaar voorbij loopt. Toen corona in het voorjaar van 2020 zijn entree maakte, bleek vooral hoe belangrijk dat bijkletsen wel was. Je kon even je verhaal kwijt, ging met een ander gevoel naar huis.

Dat bleek op een ochtend in de hoek 'bij het brood'. Vijf of zes vrouwen bespraken uitvoerig waarom zij extra werden getroffen door die ellendige lockdown. *De kappers waren gesloten...* Met veel gelach werd uit de doeken gedaan waarom dat zo erg was. Wat moest je wanneer er al lang een stuk vanaf had gemoeten? Of nog erger: 'de uitgroei'. Je kwam dan wel niet onder de mensen, maar toch...

We stonden in een kring, met de hoofden gebogen, en toonden elkaar hoe we er aan toe waren. 'Ik laat het gewoon groeien', zei iemand. 'En ik laat het grijs worden', riep een ander dapper. Zelf had ik de hele familie om raad gevraagd. Maar dat moet je nooit doen. Alle adviezen verschilden. De ergste was: dan ben je gelijk oud...

Omdat we ondanks de ernst van het gesprek 'de anderhalve meter' niet vergeten waren, vormde zich een stevige blokkade naar het dagelijks brood. Er waren klanten die met minachting en irritatie ons 'stukkie' volgden. Maar twee vrouwen staken de duimen omhoog en toonden een brede smile. Zij lieten weten hoe ze dit dorpsse konden waarderen. Dat de kans om te vereenzamen zoveel minder was.

En paar dagen later was er opnieuw zo'n 'Vriendenkring'-voorval. Het gebeurde toen dorpsgenoot Piet de winkel binnenkwam. Er was duidelijk haast bij.

Thuis lag een berg werk te wachten, tijd voor de scheerkwast had zelfs ontbroken. Regels als handen desinfecteren, karretje schoonmaken en het mondlapje konden allemaal even overboord. 'Dikke chloor', dáár ging het om. *Op sien klompen* en met harde stem werd meerdere keren de naam van het artikel herhaald. Ineens ontstond weer die splitsing tussen gasten en Hoornders. De laatste riepen: 'Wow Piet, wat ben je aan het doen man? Aan de schoonmaak?' De gasten stonden zich op gepaste afstand af te vragen of dit de normale gang van zaken was in dit dorp.

Geholpen door vele helpende handen stond onze klant al snel bij de kassa. Alleen nog even betalen. Maar dat verliep anders. Met zijn rechterhand graaide Piet in zijn broekzak. Hij stortte een handvol kleingeld, waarop het tellen kon beginnen. Een secuur werkje, want het bedrag moest kloppen. Het zachte gesis in de rij wachtenden werd luider. Contant betalen mocht immers niet tijdens de pandemie. En toen bleek ook nog dat het hoopje munten niet voldoende was. Gelukkig bracht de linkerbroekzak uitkomst en met een tevreden gezicht en z'n fles chloor vertrok Piet naar huis.

Maar in de winkel heerste nog verwarring. Hoe kon dit zo gebeuren, in deze tijd? Wij Hoornders echter begrepen heel goed dat er soms met twee maten gemeten mag worden. Ons dorp, met al zijn verschillende bewoners. Geen regenboog wat betreft huidskleur, maar wel met een mix van karakters. Daarom is het zo'n fijn dorp. Laat het alsjeblieft zo blijven, geef de jongeren een kans.

Nel Rommets

